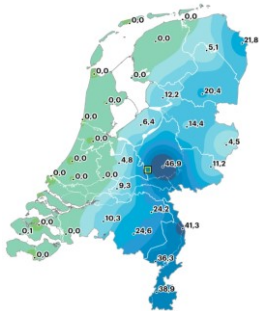

Jaargang 7, nr. 07, juli 2021

[Lees je liever in pdf?](#) [Naar de nieuwsbrief](#)

Het klimaat verandert, nu en hier.

Extreme regenval zoals nu in de stroomgebieden van Maas en Rijn is een gevolg van warmere lucht die meer vocht vasthoudt en het verschijnsel dat regenbuien zich trager verplaatsen, waardoor er lokaal meer water valt. Zware aanhoudende regen zal als gevolg van de opwarming van de aarde [naar verwachting vaker voorkomen](#) op het Europese vasteland. De wateroverlast in Zuid-Limburg en Midden-Europa heeft volgens het KNMI te maken met een hardnekkig lagedrukgebied, dat vanaf maandag voor veel regenval zorgde. Het lagedrukgebied kon nergens heen, doordat boven Zuid-Scandinavië vooral op hoogte een blokkerende gordel van hoge druk ligt.

Ook de lucht die rond het lagedrukgebied tolt, is al sinds maandag boven Centraal-Europa aanwezig. Deze lucht wordt telkens weer voorzien van nieuw vocht door verdamping boven de natte bodems in Centraal-Europa,

waarna het vocht weer in de vorm van neerslag in onder andere Zuid-Limburg gedumpt wordt. De bodems in het midden van Europa waren al nat doordat de eerste helft van juli regenachtig verliep.

In de [klimaatscenario's 2014 van het KNMI](#) is al gewezen op een toename van extreem weer. Daarin is beschreven dat in de zomer zowel de kans op droogte als de kans op extreme neerslag groter wordt. Dat wil niét zeggen dat dat élk jaar zal gebeuren, maar zowel de frequentie van voorkomen als de intensiteit van beide fenomenen nemen toe. Toename van droogte is vooral te wijten aan vaker oostenwind, meer zon en daardoor hogere verdamping en minder neerslag. Extreme neerslag neemt vooral toe doordat een warmere atmosfeer meer waterdamp kan bevatten (per graad 7% meer) zodat zwaardere buien kunnen ontstaan. Meer droogte én extremere neerslag lijken tegenstrijdig te zijn, maar hangen beide samen met een opwarmend klimaat. De huidige extreme regen komt dus niet 1-op-1 door klimaatverandering, maar door klimaatverandering worden extreme neerslagsituaties extremer en komen vaker voor. En het blijft hier niet bij. Zolang de opwarming voortgaat, zullen extreme regen (en droogte) extremer worden.

De mensheid heeft nog een paar jaar om de wereldwijde temperatuurstijging tot 2 wellicht 1,5 graden te beperken. Water Natuurlijk vindt dat ook de waterschappen al het mogelijke moeten doen om hieraan bij te dragen. Dat is veel meer dan de waterschappen nu al doen.

Dat het klimaat al fors is veranderd, is eens te meer duidelijk geworden. We zullen dus niet alleen alles op alles moe

ten zetten om verdere klimaatverandering te beperken. We zullen ons ook moeten aanpassen aan de klimaatverandering. Niet alleen aan extremere wateroverlast, maar zeker ook aan extremere hitte en droogte. Nog veel meer, dan de waterschappen tot dusverre hebben gedaan.

Tot dusverre kreeg Water Natuurlijk niet altijd bijval van andere partijen als we aandrongen op tijdig investeren, om hogere kosten in de toekomst te vermijden. Veel partijen in de waterschappen hielden vooral de vinger op de knip. Het niet laten stijgen van de waterschapslasten leek het hoogste doel. Daarbij was er onvoldoende oog voor mogelijke extra kosten bij nalatigheid. Dat blijkt nu een onverstandige keuze. Onze voorouders hebben de waterschappen opgericht om gezamenlijk

zorg te dragen voor het waterbeheer en onze veiligheid. Laten we daarom snel de noodzakelijke maatregelen nemen die geen verder uitstel dulden.

Schuld in euro's of in natura?

14 juli 2021 In het afgelopen AB hebben we ons ontwerp waterbeheerprogramma vastgesteld. Een goed programma, waarin we ons wapenen tegen en meebewegen met klimaatverandering. Gelukkig werd het programma door het hele AB ondersteund. Tegelijkertijd was ook vaak te horen dat we bij de uitvoering wel heel goed aan onze schuld moeten denken. En hiermee werd dan financiële schuld bedoeld. Terecht natuurlijk, maar waarom denken de meesten aan financiële schuld, terwijl een ontoereikend waterbeheerprogramma ons gebied ook met een enorme schuld opzadelt. Een schuld voor toekomstige generaties op het gebied van droogte, wateroverlast, hittestress in steden met grote gevolgen voor landbouw, natuur en mensen. Nu al is het sterftecijfer in hete zomers onder mensen aanzienlijk hoger dan gemiddeld. Als we hier niet voortvarend in handelen is onze schuld aan de toekomst dan niet minstens zo groot als onze financiële schuld? Ik wens iedereen een mooie ontspannende zomer met regen op zijn tijd!

Ruud Pleune

Fractievoorzitter Water Natuurlijk Rijn en IJssel

Vallei en Veluwe bezuinigt op klimaatadaptatie

De timing bij waterschap Vallei en Veluwe was wat pijnlijk. Begin juli, net voordat delen van ons land door extreme regenval werden geteisterd, besloot het Algemeen Bestuur om het programma klimaatadaptatie te 'temporiseren'. Water Natuurlijk betreurt het besluit tot deze temporisering ten zeerste, want de aanpak van klimaatadaptatie is urgent. Wel is Water Natuurlijk Vallei en Veluwe verheugd dat het Algemeen Bestuur naar aanleiding van de discussie over het programma klimaatadaptatie heeft besloten om gelijk na de zomer met een beleidsvisie te komen. Op basis daarvan zal Water Natuurlijk besluiten

welke stappen er vervolgens gezet gaan worden richting de Begrotingsbehandeling in het najaar.

Kamermeerderheid wil verdere democratisering waterschappen

Een Kamermeerderheid wil dat de besturen van waterschappen anders worden gekozen. Het moet democratischer; voortaan moeten alle zetels in het waterschapsbestuur via verkiezingen worden verdeeld.

Nu krijgen boeren, bedrijven en natuurorganisaties nog automatisch een deel van de zetels (“geborgde zetels”), dus zonder dat ze gekozen zijn. Vooral boeren en bedrijven krijgen op die manier zeggenschap. Het blijkt nu al dat de categorieën die de geborgden vertegenwoordigen zich prima kunnen organiseren binnen reguliere partijen.

GroenLinks en D66 dienen een initiatiefwet in om dat te veranderen. PVV, PvdA, SP, PvdD en JA21 hebben laten weten dat zij ook voor het afschaffen van de geborgde zetels zijn.

Als Water Natuurlijk zijn we blij met dit Kamerstandpunt. De Algemene Ledenvergadering van Water Natuurlijk heeft namelijk al in 2015 besloten dat we af willen van deze democratische weeffout.

In juni 2020 kwam het rapport [Geborgd Gewogen van de Adviescommissie Geborgde zetels](#) uit. Daarin staat een advies over de geborgde zetels in waterschapsbesturen. De onafhankelijke commissie, die was ingesteld door het kabinet, adviseerde het systeem van geborgde zetels in het waterschapsbestuur af te schaffen.

Overigens werken we als Water Natuurlijk prima samen met de collega’s van de geborgde zetels. Maar het principe van aanwijzen van zetels voor specifieke groepen, buiten democratische verkiezingen om, vinden we niet meer van deze tijd. Helaas gaan de waterschappen niet zelf over afschaffing van de geborgde zetels; dat is aan de Tweede Kamer.

Minister Van Nieuwenhuizen (Infrastructuur en Waterstaat) schoof een besluit over dat rapport nog voor zich uit, maar de Kamer wil nu dus actie afdwingen door zelf de Kieswet en de Waterschapswet te veranderen. Het initiatiefwetsvoorstel van GroenLinks om de geborgde zetels van de waterschappen af te schaffen is een volgende fase ingegaan. Na het zomerreces start de Kamer met de behandeling van het initiatief, dat vorig jaar gepresenteerd werd en vervolgens naar de Raad van State ging voor advies. D66 is nu mede-indiener geworden.

Een waterdichte Lekdijk?

Om meerdere redenen vond er een bijzondere commissievergadering plaats op 6 juli 2021. We waren weer fysiek aanwezig in Tiel, het was een extra ingelaste vergadering en dit vanwege de rapporten over de Lekdijk. En ik mocht in actie komen als reserve van Moana van IJsseldijk, ons vaste commissielid op Waterveiligheid.

To be or not to be. Shakespeare schreef deze woorden in 1603 op in Hamlet. En hoe lang geleden dit ook is, zo actueel zijn de omstandigheden. Drie later deed hij hetzelfde als wat wij vorig jaar allemaal hebben gedaan. Hij ging in quarantaine vanwege de heersende pest en schreef de tragedie King Lear om de tijd te doden. Van Baars schreef zijn rapport dat de Lekdijk is lekgestoken. Het waterschap Rivierenland heeft daar dijkversterkingswerken gedaan, waarbij gebruik is gemaakt van een innovatieve methode waarbij betonnen boorpalen de dijk versterken.

'To be or not to be' was de vraag die het waterschap zich stelde na het ontvangen van het rapport van Van Baars. Is er een acuut waterveiligheidsprobleem wat betreft de Lekdijk? Het is de hamvraag; niet alleen omdat het een zwaarwegende conclusie van Van Baars toetst, maar ook omdat het een kernwaarde raakt van het waterschap. Tot diep in het hart waarop het waterschap en al haar rechtsvoorgangers dit gebied al sinds de eerste bedijking in het rivierenlandschap naar de beste kennis en intenties beheren. Want het waterschap draagt zorg voor veilige dijken en droge voeten. *To be or not to be.* En dat hoog water kan verrassen, blijkt maar met de actuele omstandigheden in Limburg, België en Duitsland.

De korte conclusie is dat de Lekdijk veilig is. De lange conclusie uit het onafhankelijke onderzoeksrapport van Deltares is meer gelaagd. Lekkage langs de betonnen boorpalen zou mogelijk kunnen zijn en dat zou een negatieve invloed hebben op de constructie. Maar de constructie was gelukkig al uitgevoerd in een grote overmaat om lang mee te kunnen gaan, zodat mogelijke tegenvallers opgevangen kunnen worden.

Wel is monitoren op lekkages en dus op de levensduur van de dijk is essentieel. De conclusie luidt dan ook dat de Lekdijk nu veilig is. De vraag wordt dan hoelang duurt nu? Wanneer komt het moment dat *To be* verglijdt in *not to be*, dat is nu de vraag. Water Natuurlijk heeft die vragen gesteld. De heemraad op Waterveiligheid, Hennie Roorda ook van Water Natuurlijk, antwoordde dat de sterkte - en dus ook de levensduur

- van de dijk goed gemonitord wordt, net zoals alle andere dijken in het werkgebied, zodat het moment op tijd gedetecteerd wordt.

Het was het eerste deel van een serie onderzoeksrapporten over de Lekdijk. Volgende rapporten gaan onder andere in op de vraag of het waterschap ook aanwezig was in de omgeving, zoals de inwoners dit van ons verwachten. En over de vraag hoe het proces rondom meldingen van mogelijke overlast is aangepakt.

Michiel Alexander de Raaf

Water Natuurlijk-lid Algemeen Bestuur Rivierenland

Deltaresrapport

Tussen 2013 en 2018 heeft Waterschap Rivierenland de Lekdijk tussen Kinderdijk en Schoonhovenseveer versterkt. Op 14 april 2021 ontving het waterschap het rapport 'De Lekdijk is lekgestoken' van de heer Prof. dr. ir. Van Baars. In zijn rapport plaatst de heer Van Baars kanttekeningen bij de uitvoering van het dijkversterkingsproject Kinderdijk-Schoonhovenseveer'. Volgens hem is de dijk minder veilig geworden en heeft een aantal woningen aan de Lekdijk onvoorziene problemen als gevolg van de werkzaamheden.

Deltares concludeert dat de dijk tussen Kinderdijk en Schoonhovenseveer veilig is. Dit staat in een onafhankelijk onderzoek dat op 2 juli is aangeboden aan het Algemeen Bestuur van [Waterschap Rivierenland](#).

Deltares voert nog een vervolgonderzoek uit naar de ontwerpaspecten die Van Baars in zijn rapport noemt. Resultaten hiervan worden in het najaar van 2021 verwacht. Daarnaast gaat een externe commissie onderzoeken hoe het waterschap met schademeldingen is omgegaan. Naar verwachting komt de commissie aan het eind van dit jaar met conclusies.

Even voorstellen - het regiobestuur

De regio Midden-Nederland van Water Natuurlijk beslaat het gebied van de waterschappen Vallei en Veluwe, Rijn en IJssel en Rivierenland. Dat is een uitgestrekt gebied dat de provincie Gelderland, de oostelijke helft van de provincie Utrecht, de zuidoostelijke punt van Zuid-Holland en kleine stukjes van Noord-Brabant en Overijssel beslaat.

Het regiobestuur stelt elke vier jaar onafhankelijke kandidatencommissies aan. Op hun advies stellen we de kandidatenlijsten voor de waterschapsverkiezingen op, die door de Regionale

Ledenvergadering worden vastgesteld.

We bouwen Water Natuurlijk uit als beweging door ledenvergaderingen te organiseren, waarvan zeker een met excursie. We maken mensen enthousiast om lid te worden.

We organiseren een paar keer per jaar een regio-overleg met onze fractievoorzitters en heemraden. Daarnaast onderhouden we goede contacten met onze achterban; de groene, recreatie- en cultuurhistorische organisaties in de regio, en met vertegenwoordigers van provinciale politieke partijen.

Rienk Kuiper - voorzitter

Water is veel méér dan sterke dijken en droge voeten. Het gaat ook om mooi, schoon, gezond en betaalbaar water, in en buiten de stad. Waar we kunnen werken of recreëren, zwemmen of varen, en genieten van de natuur en het landschap. Die brede blik spreekt me aan, en daarom zet ik me graag in als voorzitter van Water Natuurlijk in de regio Midden-Nederland.

Ik reis veel door het hele land, en woon met veel plezier in Wageningen. Samen met medebewoners heb ik gezorgd voor meer water in de stad. Een nieuwe waterloop voert schoon kwelwater aan naar de stadsgracht, en veranderde een onveilige autoroute in een aangename en groene woonomgeving. Nu werk ik samen met bewoners en ondernemers aan het herstel van de stadsgracht.

Ook in mijn dagelijkse werk bij de rijksoverheid werk ik aan een mooie en duurzame ruimtelijke inrichting van ons land.

Mijn ervaring lokaal en nationaal zet ik graag in voor de idealen en concrete resultaten van Water Natuurlijk.

Joep Dirx - secretaris

Ik ben Joep Dirx, werkzaam bij Wageningen University & Research waar ik een onderzoeksprogramma leid met als doel de toestand van de natuur en de voortgang van het Nederlandse natuurbeleid in beeld te brengen. Dat het niet zo goed gaat met de Nederlandse natuur is een understatement. Verdroging is één van de belangrijke oorzaken en ons onderzoek laat zien hoe moeizaam oplossingen tot stand komen. Waterschappen spelen een cruciale rol als het gaat om die oplossingen. En hoewel er heus wel wat gebeurt, blijven echte structurele oplossingen nog uit. In de waterschapsbesturen spelen nu eenmaal andere belangen vaak zwaarder dan die van natuurbehoud. Als we het verdrogingsprobleem echt willen oplossen zal het belang van natuur een steviger stem moeten krijgen in de waterschapsbesturen. Water Natuurlijk laat die stem horen. Dat is voor mij de reden om actief te zijn in Water Natuurlijk.

Harry Crijns - penningmeester

Mijn naam is Harry Crijns, ben ondernemer in het besparen van energie in gebouwen, zonder dat het binnenklimaat aan comfort moet inboeten, in veel gevallen wordt het zelfs verbeterd.

Ik bevind me momenteel in een overgangssituatie. Het bedrijf gaat deel uitmaken van een groter internationaal verband en mijn jongste zoon neemt mijn activiteiten over. Ik krijg hierdoor meer tijd om me bezig te

houden met een maatschappelijk vraagstuk wat me al jaren intrigeert, namelijk de energietransitie. Hoe gaan wij van een maatschappij waarbij olie, aardgas en kolen de kurk is waarop onze economie drijft, naar een maatschappij waar zon, wind en water deze rol gaan overnemen? Vanuit maatschappelijk en politiek perspectief zijn er al hele bibliotheken vol met rapporten over dit onderwerp, en toch lukt het ons maar niet significante concrete veranderingen te maken. De waterschappen zijn, mede dankzij Water Natuurlijk, concreet aan deze zoektocht naar verandering begonnen. Het is nog een lange onzekere weg te gaan en daarom ben ik actief bij Water Natuurlijk, om mede daarvoor te zorgen dat het gebruik van 100 procent duurzaam opgewekte energie de regel wordt, als eerste binnen de waterschappen.

Rita van Biesbergen

Ik ben Rita van Biesbergen, woon in Wageningen en ben zelfstandig ondernemer.

Ben als landschapsarchitect afgestudeerd aan WUR en begeleid op dit moment een gebiedsproces in Wageningen De Nieuwe Nu, een pilot-project waarin samen met bewoners wordt gewerkt aan een groen-blauw raamwerk voor het gebied de Nude, waar mogelijke toekomstige nieuwe functies in kunnen landen.

Daarnaast ben ik videoproducent van programma's op het gebied van landschap, natuur en milieu.

Klimaatverandering is een complex vraagstuk. We willen droge voeten maar ons niet verschansen achter hele hoge dijken. We willen geen wateroverlast maar ook geen onleefbare gebieden door hittestress of verdroging. We weten niet precies hoe de toekomst eruit gaat zien maar we weten wél dat we in actie moeten komen.

De stad moet groener en blauwer. In landelijke gebieden moeten we op weg naar natuurinclusieve landbouw met meer ecologische verbindingen en meer biodiversiteit.

Waterschappen en gemeenten zijn niet de enige verantwoordelijken, ook inwoners en bedrijven moeten hun steentje bijdragen. Ik wil mensen stimuleren en enthousiasmeren mee te denken én te doen. Het Waterschap is van ons allemaal - iedereen waterbewust!

Ik ben Rita van Biesbergen, landschapsarchitect, videoprogrammamaker en fotograaf.

Ik neem plaats in het regiobestuur midden van Water Natuurlijk.

Frits van der Schans

Mijn naam is Frits van der Schans. In het dagelijks leven ben ik senior-adviseur bij Centrum Landbouw en Milieu (CLM) in Culemborg. Daar werk ik aan een verduurzaming van de veehouderij, met veel aandacht voor milieuvraagstukken, natuur en landschap, en dat alles binnen een economische context. Ik adviseer overheden (ministeries, provincies en waterschappen), bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties.

Ik ben opgegroeid op een gemengd bedrijf in het Rivierengebied, in het zuidwesten van de Bommelerwaard. Na een studie in Wageningen en een korte omzwerfing in Utrecht, woont hij alweer jaren in de Bommelerwaard. In mijn vrije tijd ben ik te vinden op het basketbalveld (als supporter van zijn kinderen of als scheidsrechter), op de boerderijen van zijn broers, in de raadszaal van de gemeenteraad van Zaltbommel of in zijn eigen 'bossen'.

Met de aanstaande verandering van het klimaat, wordt goed waterbeheer nog belangrijker. Daarbij dient het waterbeheer zich steeds meer integraal te richten op alle functies in het landelijk en stedelijk gebied. En daaraan wil ik graag een bijdrage leveren.

Neem water op in de gemeentelijke verkiezingsprogramma's!

Water verdient een eigen plaats in de verkiezingsprogramma's voor de gemeenteraadsverkiezingen van volgend jaar. Die noodzaak wordt alleen maar groter met de toenemende druk op onze ruimte en klimaatverandering. Gemeenten kunnen een belangrijke rol spelen door water al vanaf het begin in de planvorming mee te nemen en ruimte te geven aan slimme koppelingen. Samen met andere overheden zoals de

waterschappen, met bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden.

Daarom hebben we als Water Natuurlijk samen met onze fracties in Rivierenland, Rijn & IJssel en Vallei & Veluwe aan [de politieke partijen in de gemeenten een brief gestuurd](#). Deze geeft de belangrijkste waterkernpunten weer die volgens ons in het beleid van alle gemeenten een belangrijke plaats verdienen.

Word nú lid van Water Natuurlijk!

Ook voor een meer natuurlijk waterbeheer? [Word nú lid van Water Natuurlijk!](#)

Agenda

Wandel- en fietstocht uiterwaardennatuur

Wandeltocht door de waterrijke natuur met bijzondere vogels en planten in de Wageningse uiterwaarden, fietsend naar de Rosandepolder met uitleg over de (embryonale) plannen hier. Wim Haver, Raadslid in Wageningen, geeft uitleg over de waterrijke natuur in de Wageningse uiterwaarden. Frans ter Maten, heemraad bij waterschap Vallei en Veluwe, gaat in op de ideeën voor natuurontwikkeling in de Rosandepolder. Georganiseerd door de Groen Links afdelingen Wageningen en Renkum.

Aanmelding: alexanderderoo@gmail.com

zaterdag 28 augustus, 10.15-14.15u

Kennisdag Zoetwater en Ruimtelijke Adaptatie

Voor de tweede keer organiseren het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Rijkswaterstaat en STOWA een gezamenlijke kennisdag voor de Deltaprogramma's Zoetwater en Ruimtelijke adaptatie. [Meer info](#).

donderdag 14 oktober, 10.00-16.00u, Fort Voordorp

Natuurlijk Water

Redactie:
Rienk Kuiper

Contact:
middennederland@waternatuurlijk.nl

Steun Water Natuur
Doe mee en [word lid](#)

Deze nieuwsbrief automatisch toegestuurd
krijgen kan [via deze link](#)

Komt de nieuwsbrief in je spambox
terecht? Neem dan ons mailadres
middennederland@waternatuurlijk.nl op

Bijdragen voor deze nieuwsbrief (ook van
niet-leden van Water Natuurlijk)
zijn van harte welkom!

in je adressenlijst.

Water Natuurlijk is een bijzondere waterschapspartij.

We hebben geen politieke kleur.

Wat ons bindt is passie voor natuur, landschap, erfgoed, milieu, en recreatie in en om het water.

Wij zijn een landelijke vereniging voor en door inwoners.

We zijn in 2008 opgericht door onder andere Natuurmonumenten, De 12 Landschappen, Sportvisserij Nederland en de 12 provinciale natuur en milieufederaties, Vogelbescherming, IVN en bond Heemschut. D66, Groen Links en enkele progressieve lokale politieke partijen steunen Water Natuurlijk en doen daarom niet zelf mee aan de waterschapsverkiezingen.

U ontvangt deze mail als lid van Water Natuurlijk, omdat u actief bent in bovenstaande organisaties, of omdat we eerder contact met u hebben gehad.

This email was sent to statengriffie@provincie-utrecht.nl

[why did I get this?](#) [unsubscribe from this list](#) [update subscription preferences](#)

Water Natuurlijk Midden Nederland · Postbus 4142 · Apeldoorn, 7320 AC · Netherlands

